

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ АСИСТЕНТСЬКОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

**для здобувачів третього освітнього рівня «Доктор філософії»
спеціальності 101 – екологія
(ОНП «Екологія та охорона навколишнього середовища»)**

Київ – 2022

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (протокол №2-22 від 09.02.2022)

Автори-упорядники:

Риженко Н. О., докт. біол. наук, професор, зав. кафедри екології та екологічного контролю

Пустовіт Н.А., канд. пед.наук, с.н.с., зав. кафедри методології освіти для сталого розвитку

Рецензенти:

Лукіша В.В., канд. с.-г. наук, доцент, професор кафедри заповідної справи та рекреаційної діяльності

Тимошенко М.М. канд. техн. наук, доцент, професор кафедри екології та екологічного контролю

М54 Методичні рекомендації щодо проведення асистентської педагогічної практики / авт.-упор. Н. О. Риженко, Н.А. Пустовіт. – Київ : ДЕА, 2022. –22 с.

Наведено програму асистентської педагогічної практики за кредитно-модульною системою з переліком тематичних завдань і вимог до оформлення звіту для аспірантів освітнього рівня «Доктор філософії» у галузі знань 10 – Природничі науки за спеціальністю 101-екологія. Теми практичних завдань максимально наближені до наукових тем дисертаційних досліджень аспірантів.

Видання призначене для аспірантів і викладачів – керівників асистентської педагогічної практики – кафедр Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління Міндовкілля України.

© Державна екологічна академія
післядипломної освіти та
управління Міндовкілля
України, 2022

ВСТУП

Асистентська педагогічна практика аспірантів є обов'язковим компонентом освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії в ДЗ «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління» (далі - Академія). Головне завдання практики – підготувати аспірантів до професійної педагогічної діяльності у закладах вищої освіти. Підготовка аспірантів здійснюється з метою забезпечення закладів вищої освіти кадрами, які володіють педагогічними компетентністями, знаннями інноваційного характеру, уміннями їх практичного застосування, досвідом розробки нових технологій навчання та виховання, володіють сучасними методами організаційно-управлінської роботи у закладах вищої освіти.

Зміст і тривалість практики визначаються навчальною програмою асистентської практики аспірантів та навчальними планами підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти.

Термін практики: 9 тижнів – на другому та третьому роках навчання в аспірантурі.

Асистентську педагогічну практику аспіранти проходить в Академії, а також інших вищих навчальних закладах. В окремих випадках, з урахуванням специфіки бази практики, місця роботи аспіранта, наукового напрямку дисертаційного дослідження, складаються окремі програми проходження практики спеціально для цих установ.

Освітньо-наукова підготовка згідно з навчальним навантаженням передбачає формування екологічних дослідницьких та педагогічних навичок та умінь аспіранта на основі набутих теоретичних знань. Тому асистентська педагогічна практика як вид навчального заняття відбувається в умовах освітнього процесу у формі самостійного виконання аспірантом визначених програмою реальних наукових завдань. Зміст практики враховує обраний науковий напрям підготовки аспіранта і перебуває у тісному взаємозв'язку з програмами дисциплін навчального плану, а також індивідуальним планом підготовки аспіранта.

Керівники практики від кафедри екології та екологічного контролю і кафедри методології освіти для сталого розвитку організують проходження практики й проводять організаційні заходи перед направленням аспіранта на бази практики. Під час проходження асистентської педагогічної практики аспіранти повинні у повному обсязі виконати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників.

1. ОПИС АСИСТЕНТСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна денна форма навчання	Очна вечірня форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 10 – природничі науки (шифр, назва)	Нормативна (за вибором студента)	
	Спеціальність 101 – екологія	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90 годин		II-III	II-III
	Семестр		
		2	2
		Кількість тижнів	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		ІНДЗ: звіт про практику	
		Вид контролю: Підсумкова конференція	
		Назва практики	
		асистентська педагогічна	

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ АСИСТЕНТСЬКОЇ ПРАКТИКИ

Метою практики є формування у майбутнього доктора філософії спеціальної (дослідницько-викладацької) компетентності: здатності до реалізації освітньо-наукового процесу у закладах вищої освіти.

Основними **завданнями** асистентської практики є:

- ✓ оволодіння/удосконалення аспірантами навчально-дослідницькими, конструктивно-планувальними, організаційними та комунікативно навчальними вміннями;
- ✓ показати результати комплексної психолого-педагогічної, соціально-економічної та інформаційно-комунікаційної підготовки аспіранта до науково-педагогічної діяльності;
- ✓ ознайомлення з основними законодавчими актами, що стосуються вищої школи;

- ✓ вивчення системи навчальної, наукової, виховної роботи в ЗВО, зокрема досвіду і системи роботи випускової кафедри та викладача – керівника практики;
- ✓ ознайомлення з основними принципами, формами і методами викладання у вищій школі;
- ✓ поглиблення і закріплення набутих теоретичних знань із педагогічних дисциплін, застосування їх при розв'язанні конкретних завдань практики;
- ✓ оволодіння методикою проведення різних типів аудиторних занять у вищій школі та організації самостійної роботи студентів;
- ✓ розвиток професійних умінь педагогічної діяльності викладача;
- ✓ вироблення умінь педагогічної комунікації з усіма суб'єктами освітнього процесу;
- ✓ розвиток особистих (морально-етичних) якостей майбутніх викладачів, що є запорукою успішної професійної реалізації.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

За результатами проходження асистентської педагогічної практики передбачається формування та розвиток у аспірантів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-наукової програми «Екологія та охорона навколишнього середовища».

Компетентності	Програмні результати
Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово	Спілкуватися, в діалоговому режимі з широкою науковою спільнотою та громадськістю в галузі екології, охорони довкілля та оптимізації природокористування.
Здатність доносити до слухачів сучасні знання та наукові результати власних досліджень, у тому числі в рамках науково-педагогічної діяльності в галузі природничих наук.	Доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, результати власних наукових досліджень, обґрунтування і висновки як у усній так і письмовій формі для різної аудиторії.
Здатність працювати автономно.	Застосовувати сучасні технології (у т. ч. інформаційні) у науковій та науково-педагогічній і еколого-просвітницькій діяльності.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Асистентська педагогічна практика включає такі форми та види педагогічної діяльності:

- ✓ проведення практичних (лабораторних, семінарських) занять;
- ✓ участь у розроблянні (оновленні) навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни;
- ✓ перевірка студентських курсових і контрольних робіт, рефератів, звітів із практик;
- ✓ відвідування занять провідних викладачів фахових дисциплін, майстер-класів експертів і фахівців у галузі наукового дослідження аспіранта;
- ✓ керівництво науково-дослідною роботою студентів;
- ✓ проведення консультацій для студентів;
- ✓ інші види аудиторного та поза аудиторного навчального навантаження.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ

Асистентську педагогічну практику з дисциплін обраної наукової спеціальності аспіранти денної та вечірньої очної та заочної форм навчання проходять на другому та третьому роках навчання у формі планування, підготовки і проведення практичних/семінарських занять за програмами дисциплін.

Обсяг асистентської педагогічної практики 90 годин (3 кредити ЄКТС). Терміни проведення асистентської педагогічної практики встановлюють з урахуванням теоретичної підготовленості аспірантів і відповідно до навчального плану і графіку навчального процесу. Аспірантам, які проводять заняття на вебінарах, тренінгах тощо, навчальне навантаження зараховується як педагогічна практика, для чого аспіранти надають на кафедру відповідні підтверджуючі документи.

Аспіранти проходять практику на базах, які відповідають меті, завданням, змісту практики, а також вимогам ОНП підготовки докторів філософії (за наявності укладених угод). Базами практики можуть бути навчальні і навчально-наукові підрозділи Академії, які мають необхідні умови для проведення практики, а також інші ЗВО за наявністю угод про співпрацю з Академією.

Порядок організації та проведення асистентської практики аспірантів

Аспіранти допускаються до проходження асистентської педагогічної практики за розпорядженням директора Навчально-наукового інституту екологічної безпеки та управління за поданням завідувачів кафедр, погодженим з гарантом освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії. Керівник практики, за погодженням з гарантом ОНП, визначає зміст, послідовність, час та місце виконання аспірантом видів робіт, передбачених асистентською педагогічною практикою. Керівник практики та гарант відповідної ОНП несуть відповідальність за планування, організаційне та науково-методичне

забезпечення проходження аспірантом асистентської педагогічної практики.

Аспіранти при проходженні практики зобов'язані:

- ✓ у повному обсязі виконувати завдання асистентської педагогічної практики, передбачені програмою, виявляти високу відповідальність, старанність, творчу ініціативу, наполегливість, організованість, дисциплінованість, педагогічний такт і гуманність;
- ✓ виконувати Статут Академії, розпорядження керівників структурних підрозділів, завідувача профільної кафедри, викладачів та керівників асистентської педагогічної практики;
- ✓ суворо дотримуватися правил перебування на базі практики, правил охорони праці та безпеки;
- ✓ своєчасно звітувати про виконання програми педагогічної практики, подавати керівнику практики та гаранту ОНП необхідну документацію.

Невиконання аспірантом будь-якого виду робіт, передбачених асистентською педагогічною практикою, може бути підставою для недопущення аспіранта до диференційованого заліку. Підсумкове оцінювання результатів проходження аспірантом асистентської педагогічної практики здійснюється екзаменаційною комісією у формі диференційованого заліку.

5. ВИМОГИ ЩОДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Підсумкова звітність має на меті узагальнення результатів, отриманих за весь термін проходження практики.

Протягом проходження асистентської практики аспіранту потрібно оформити пакет документів, який повинен бути представлений за тиждень до звіту на кафедрі. Форми та зміст звітних документів наведено у додатках 1-7.

Основними звітними документами проходження аспірантом асистентської педагогічної практики є:

1. Титульний аркуш (Додаток 1).
2. Індивідуальний план педагогічної практики, підписаний аспірантом і керівником практики (Додаток 2).
3. Звіт про виконання індивідуального плану практики, підписаний аспірантом, керівником практики і науковим керівником ЗВО, у якого аспірант проходив практику.

В кінці звіту аспірант наголошує на позитивних сторонах педагогічної практики, недоліках, що мали місце, висловлює пропозиції та побажання щодо поліпшення практики (Додаток 3).

4. Конспект проведеного лекційного, практичного чи семінарського заняття, затверджений науковим керівником або керівником практики.

5. Протокол обговорення навчального заняття, проведеного практикантом (Додаток 4).
6. Самоаналіз проведеного заняття (Додаток 5).
7. Аналіз відвіданих занять (Додаток 6).
8. Відомість рейтингового оцінювання педагогічної практики (Додаток 7).

Означені документи (допустимо й в електронній формі) подають на рецензування керівникам практики не пізніше як через 10 днів після її завершення.

Форма підсумкового контролю – диференційований залік. Результати підсумкового контролю заносяться у відомість обліку успішності та індивідуальний навчальний план аспіранта.

6. ПРОЦЕДУРА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ УМІНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Керівник практики перевіряє звітну документацію аспірантів, затверджує (попередньо) їх характеристику і виставляє загальну оцінку. Звіти кожного аспіранта обговорюють на засіданнях кафедри і, за наявності необхідних результатів, затверджують їх. Оцінювання роботи аспірантів під час практики відбувається за виконання передбачених завдань і видів діяльності.

Під час обговорення звітних документів науково-педагогічні працівники кафедри аналізують позитивні й негативні сторони практики аспіранта, використання передового досвіду викладачів кафедри, звертають увагу на забезпечення занять роздавальним, ілюстративним матеріалом, на впровадження інноваційних технологій навчання, організацію дистанційної освіти (за потреби). Результати проходження практики аспірантом оцінюють відповідно до нижче наведеної шкали і відповідну оцінку заносять у відомість.

Порядок перерахунку рейтингових показників нормованої 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу ECTS

Шкала оцінювання			
За шкалою академії	За національною шкалою		За шкалою ECTS
90 – 100	Відмінно	Зараховано	A (відмінно)
85 – 89	Добре		B (дуже добре)
75-84			C (добре)
70-74	Задовільно		D (задовільно)
60-69			E (достатньо)
35-59		Не зараховано	FX (незадовільно - з можливістю)

	Незадовільно		повторного складання)
1-34			Ф (неприйнятно – з обов’язковим повторним курсом)

Умови визначення навчального рейтингу

Навчальний рейтинг практиканта визначають за загальною сумою балів нарахованих за кожний вид роботи відповідно до нижче наведених оцінок.

Вид роботи	Максимальна кількість балів	Сума
Протоколи аналізу відвіданих занять	5 балів за одне заняття	15
Проведення заняття (лекційного, семінарського, лабораторного чи практичного)	25	25
План-конспект проведеного заняття	20	20
Самоаналіз проведеного заняття	20	20
Протокол обговорення проведеного заняття	10	10
Вчасність і якість оформлення документації	10	10
Всього	100	100

Вимоги і критерії оцінювання

Успішність аспіранта за кожним із запланованих видів робіт оцінюють у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Протоколи аналізу	15	За кожне відвідане заняття – 5 балів
Протокол обговорення проведеного заняття	7-10	Завдання виконано максимально повно та у вказані терміни. Аспірант демонструє належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення.
	4-7	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Бракує аналітичної складової

	1-3	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені . Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Самоаналіз проведеного заняття	15-20	Завдання виконано максимально повно та у вказані терміни. Аспірант демонструє належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення.
	9-14	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Бракує аналітичної складової
	1-13	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені . Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
План-конспект проведеного заняття	15-20	Завдання виконано максимально повно та у вказані терміни. Аспірант демонструє належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення.
	9-14	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Бракує аналітичної складової
	1-13	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені . Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
	7-10	Завдання виконано максимально повно та у вказані терміни. Аспірант демонструє належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог

Документація по практиці	2-6	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Бракує аналітичної складової
	1	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені . Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Проведення заняття	20-25	Завдання виконано максимально повно та у вказані терміни. Аспірант демонструє належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення.
	12-19	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Бракує аналітичної складової
	1-11	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені . Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Кобаль В.І. Методика викладання у вищій школі : навчально-методичний посібник. Мукачево : Вид-во МДУ, 2016. 203 с. 14.
2. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник / О.В.Малихін, І.Г. Павленко, О.О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. Київ: КНТ, 2014. 262 с.
3. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. К. : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
4. Педагогіка вищої школи : підручник / за ред. В. Г. Кременя. К. : Педагогічна думка, 2009. 256 с.
5. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. К. : Академвидав, 2014. 456 с.
6. Концепція розвитку неперервної педагогічної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 14.08.2013 р. № 1176 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/36816/

**МІНІСТЕРСТВО ЗАХИСТУ ДОВКІЛЛЯ ТА ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
УКРАЇНИ**

**ДЕРЖАВНА ЕКОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ТА УПРАВЛІННЯ**

Кафедра методології освіти для сталого розвитку

та

Кафедра екології та екологічного контролю

Звітна документація

Про проходження асистентської педагогічної практики

аспіранта-практиканта

..... групи

П.І.П.

.....

.....

Індивідуальний план роботи

«Затверджую»

П.І.Б. керівника практики

Дата

№№ з/п	Дата	Зміст роботи	Відмітка про виконання	Підпис керівника практики

ЗВІТ

про проходження педагогічної асистентської практики аспірантом

..... (П.І.Б.)

В період з по я проходив (ла) практику на кафедрі

Науковий керівник

(посада, вчений ступінь, звання, П.І.Б.)

Керівник практики

(посада, вчений ступінь, звання, П.І.Б.)

За період практики я виконував (ла) такі види робіт:

А) пасивна педагогічна практика

№№ з/п	Навчальна дисципліна, Тема заняття (лекції, лабораторної роботи, семінару тощо)	П.І.Б. викладача (аспіранта), що проводив заняття	Група, курс	Дата проведення заняття	Підпис викладача (керівника практики)

Б) активна педагогічна практика

№ № з/п	Навчальна дисципліна	Тема проведеного заняття	Дата проведення	Група, курс	Кількість балів	Підпис керівника практики

Пропозиції, зауваження щодо організації і проходження педагогічної практики

.....
.....

Дата

підпис аспіранта-практиканта

підпис наукового керівника

підпис керівника практики

ПРОТОКОЛ ОБГОВОРЕННЯ ЗАНЯТТЯ
аспіранта-практиканта кафедри екології та екологічного
контролю.....(П.І.Б.)
проведеного в групі (курс) дата

Тема:

Присутні:

Обговорення ведеться і фіксується в протоколі, охоплюючи такі питання:

1. Самоаналіз заняття практикантом
2. Виступи аспірантів-практикантів, які відвідували заняття
3. Аналіз заняття науковим керівником
4. Пояснення практиканта з приводу зроблених зауважень
5. Оцінка науковим керівником проведеного заняття

підпис аспіранта-практиканта

підпис наукового керівника

підпис керівника практики

САМОАНАЛІЗ ПРОВЕДЕНОГО ЗАНЯТТЯ

1. дата, група, курс
2. навчальна дисципліна
3. прізвище, ім'я, по-батькові аспіранта-практиканта
4. тема заняття
5. мета заняття
6. форма заняття
7. використані засоби наочності
8. зв'язок теми заняття з попередніми та наступними
9. раціональність розподілу часу, втрата часу
10. використані методи та методичні прийоми, їх доцільність
11. міжпредметні зв'язки
12. контакт з академічною групою
13. самостійна робота
14. групова робота
15. індивідуальна робота
16. контроль та самоконтроль, форми їх проведення
17. створення проблемних ситуацій, використання проблемних
запитань
18. методи та прийоми активізації мислення студентів, підтримання
уваги
19. дотримання норм педагогічної етики, такту
20. що не вдалося, причини
21. що найбільше сподобалось та запам'яталось
22. як працювати над подоланням недоліків

підпис аспіранта-практиканта

АНАЛІЗ ВІДВІДАНИХ ЗАНЯТЬ

Схема психолого-педагогічного аналізу семінарського заняття

1. Аналіз мети і завдань семінарського заняття

- Мета і завдання, що розв'язувались на занятті: освітні, виховні, розвивальні.
- Наявність новинок у списку літератури
- Використання обладнання на занятті, його доцільність та ефективність

2. Зміст заняття

- Науковість, актуальність, професійна спрямованість матеріалу.
- На якому змісті (поняттях, ідеях, положеннях, фактах) акцентовано увагу і чому.
 - формулювання проблеми, прагнення поєднати теоретичний матеріал з практичним застосуванням у майбутній професійній діяльності.
 - виокремлення головних питань, пов'язаних з профілюючими дисциплінами тощо.

3. Діяльність викладача під час заняття

- Стиль проведення семінару – пошквалений, з постановкою гострих питань, дискусією або млявий, який не викликає інтересу.
- Уміння починати та підтримувати дискусію, конструктивний аналіз усіх відповідей студентів, наповненість навчального часу обговоренням проблем, поведінка викладача.
- Підтримка сприятливої психологічної атмосфери спілкування. Реалізація виховного впливу особистості викладача.
- Наявність продуманих запасних методичних „ходів” на випадок непередбачуваних ситуацій.

4. Діяльність студентів на занятті

- рівень активності та працездатності студентів упродовж заняття
- підготовленість до семінару, висунення нових ідей, гіпотез або нетрадиційних підходів до варіантів вирішення проблем
- психологічний мікроклімат у групі на занятті

5. Керівництво роботою студентів

Викладач швидко встановлює контакт з учасниками семінару, впевнено та вільно тримається, взаємодія з групою носить педагогічно доцільний характер та охоплює всіх студентів чи навпаки, викладач робить багато зауважень, розмовляє на підвищених тонах, спирається в роботі на кількох студентів, а інші залишаються пасивними. Взаємовідносини між викладачем та студентами ґрунтуються на повазі, урівноважені, в міру вимогливі чи байдужі.

6. Узагальнення та висновки викладача

- Кваліфіковані, доказові, переконливі, чи навпаки, некваліфіковані, несуттєві.
- Оцінювання відповідей студентів (які й скільки оцінок виставлено, ступінь їх об'єктивності), реакція студентів на отримані оцінки.

7. Загальне власне враження від заняття

Сильні і слабкі сторони, досягнення поставленої мети тощо.

Схема психолого-педагогічного аналізу практичного заняття

1. Аналіз мети і завдань практичної роботи

- Мета і завдання, що розв'язувались на занятті: освітні, розвивальні, виховні. Зв'язок з попередніми і наступними практичними заняттями, місце у відповідному розділі.
- Наявність обладнання на занятті, доцільність і ефективність його використання.
- Використання фахової та методичної літератури, підготовка дидактичного та роздавального матеріалу.

2. Зміст практичних завдань

- Перевірка викладачем рівня сформованості знань і умінь студентів. Оперування при цьому теоретичними знаннями.
- Інтегрування змісту практичних завдань із теоретичним навчальним матеріалом, із іншими темами, навчальними курсами і спецкурсами. Раціональний відбір наукових, засадничих знань, понять, фактів, що складають основу розвитку практичних умінь і навичок студентів, застосування теоретичних знань на практиці.
- Спрямованість змісту завдань на розгляд професійно значущих проблем, їх актуальність для життя студентів, задоволення їхніх пізнавальних і особистісних потреб та інтересів.
- Відповідність змісту практичних завдань рівню розвитку студентів, їхнім пізнавальним можливостям.

3. Діяльність викладача під час практичного заняття

- Актуалізація опорних знань, умінь та навичок студентів, проведення інструктажу щодо виконання практичного завдання, форми звітності⁴ стимулювання їх до критичного та творчого мислення, вияву власної позиції, поглядів, самостійного пошуку і дослідження.
- Стимулювання інтересу студентів до виконання практичних завдань (новизна умінь, їхня різностороння значущість, можливість творчої самореалізації, формування індивідуального стилю діяльності).
- Методи, прийоми організації зворотного зв'язку на кожному етапі практичного заняття.
- Ставлення до студентів, наявність позитивної установки, стиль діяльності та поведінки викладача, його комунікативні уміння, відкритість,

щирість, налагодження контакту зі студентами, вияв педагогічного такту у організації взаємодії зі студентами.

- Застосування різноманітних форм співробітництва, між особистісної взаємодії студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо).

- Створення психологічно комфортного середовища на практичному занятті.

4. Діяльність студентів під час практичного заняття

- Ставлення студентів до процесу навчання, активність у процесі заняття

- Застосування форм, методів організації навчально-практичної діяльності, їхня мотивація.

- Ставлення до особистості викладача, вияв поваги до нього, між особистісна взаємодія студентів (дискусії, діалоги, групові форми, колективна робота тощо).

5. Узагальнення та підведення підсумків

- Кваліфіковані, доказові, переконливі, чи навпаки, некваліфіковані, несуттєві, не містять у собі теоретичних узагальнень.

- Оцінювання відповідей студентів: ступінь об'єктивності, реакція студентів на виставлені оцінки.

6. Загальне власне враження від заняття.

- Сильні та слабкі сторони
- Ступінь досягнення мети
- Пропозиції та поради щодо вдосконалення підготовки і проведення наступних практичних занять.

Схема психолого-педагогічного аналізу лабораторного заняття

1. Аналіз мети і завдань лабораторного заняття

Мета і завдання, що розв'язувалися на занятті: освітні, виховні, розвивальні. Наявність новинок у списку літератури.

Наявність обладнання на занятті, доцільність його використання.

2. Аналіз змісту лабораторного заняття

Створення умов для реалізації навчальної програми; контроль за відвідуванням студентами, оголошення теми і мети роботи.

Рівень попередньої підготовки до заняття; опитування студентів.

3. Діяльність викладача під час лабораторної роботи

Готовність викладача своєчасно реагувати на те, якої допомоги потребують студенти.

Наявність творчого підходу.

Застосування педагогічних інноваційних технологій, особливості індивідуального стилю роботи.

4. Діяльність студентів під час роботи

Наявність мотивації до виконання лабораторних завдань

Ступінь активності і самостійності

Результативність і своєчасність виконання завдань

Здатність аналізувати проблемні ситуації

5. Узагальнення та підведення підсумків

Оформлення результатів лабораторного заняття

Оцінка викладачем результатів діяльності студентів Оцінювання відповідей студентів (які і скільки оцінок поставлено, ступінь їх об'єктивності), реакція студентів на виставлені оцінки.

6. Загальне власне враження від заняття.

Сильні та слабкі сторони, досягнення мети, пропозиції та поради щодо вдосконалення підготовки і проведення наступних лабораторних занять.

Схема психолого-педагогічного аналізу лекції

1. Організація лекційного заняття

Аналіз мети і завдань лекції: освітніх, виховних, розвивальних, їх взаємозв'язку.

Місце проведеного лекційного заняття в темі, розділі, курсі.

Обладнання лекційного заняття, доцільність його використання.

Показник присутності студентів (у відсотках).

2. Зміст лекції

Науковість, відповідність сучасному розвитку науки.

Активізація мислення студентів. Висунення проблемних питань, показ суперечностей упродовж лекції.

Визначення кола проблем для підтвердження значущості матеріалу та його застосування у майбутній професійній діяльності (професійна спрямованість).

Пояснення найбільш складних питань, наявність завдань для самостійного опрацювання матеріалу.

Зв'язок з попереднім і наступним матеріалом (міжпредметні і внутрішньопредметні зв'язки).

3. Методика читання лекції

Чітка структура лекції, логіка викладу, повідомлення літератури до теми або всього курсу.

Доступність, аргументованість матеріалу.

Виокремлення головного у матеріалі та висновках.

Знання і дотримання викладачем психології педагогічного спілкування.

Використання прийомів закріплення: повторення, запитання для перевірки розуміння матеріалу, підведення підсумків.

Використання ТЗН (у разі необхідності).

Використання лектором опорних матеріалів (текст, конспект, окремі записи тощо, або їх відсутність).

4. Керівництво роботою студентів

Допомога у веденні записів (зміна темпу, уповільнення).

Використання прийомів підтримання уваги: цікаві приклади, риторичні запитання, жарти і т.ін.

Спонування до запитань з боку студентів.

Наявність контролю за засвоєння знань студентами, форми і методи його здійснення.

5. Особистість лектора

Знання предмету.

Емоційність, голос, дикція. Чіткість, забарвленість, грамотність мовлення.

Зовнішній вигляд, уміння триматися перед аудиторією, уміння бачити та відчувати аудиторію, встановлювати контакт зі студентами.

6. Результати лекції

Інформаційна цінність лекції.

Виховний вплив.

Досягнення дидактичних цілей лекції.

ВІДОМІСТЬ РЕЙТИНГОВОГО ОЦІНЮВАННЯ АСИСТЕНТСЬКОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

П.І.Б.

практиканта

.....

Керівник практики

(посада, вчений ступінь, звання, ПІБ, підпис)

Вид роботи	Максимальна кількість балів	Сума
Протоколи аналізу відвіданих занять	5 балів за одне заняття	15
Проведення заняття (лекційного, семінарського, лабораторного чи практичного)	25	25
План-конспект проведеного заняття	20	20
Самоаналіз проведеного заняття	20	20
Протокол обговорення проведеного заняття	10	10
Вчасність і якість оформлення документації	10	10
Всього	100	100